

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

UDK: 378 (497.7)

ISSN: 1409-9187

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2015/2016
ANNUAL MISCELLANEOUS
COLLECTION

ФАКУЛТЕТ ЗА
ОБРАЗОВНИ НАУКИ

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ANNUAL MISCELLANEOUS
COLLECTION
2015/2016**

ГОДИНА 6

VOLUME VI

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCE**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ
YEARBOOK
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCE**

За издавачот/ For publisher
Проф.д-р Соња Петровска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Кирил Барбареев
проф. д-р Дејан Мираковски
проф. д-р Соња Петровска

Редакциски одбор

проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Снежана Јованова Митковска
проф. д-р Емилија Петрова Горгева
проф. д-р Стеван Алексоски
проф. д-р Блаже Китанов
проф. д-р Никола Смилков
проф. д-р Виолета Николовска
доц.д-р Трајче Стојанов
доц. д-р Деспина Сивевска
доц. д-р - Ирена Китанова
доц. д-р Даниела Коцева

Главен и одговорен уредник /
проф. д-р Снежана Ставрева
Веселиновска

Технички уредник

доц. д-р - Верица Јосимовска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Снежана Кирова
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров

Editorial board

Prof. Blazo Boev, Ph. D.
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph. D.
Prof. Kiril Barbareev, PhD
Prof. Dejan Mirakovski, PhD
Prof. Sonja Petrovska, PhD

Editorial staff

Prof. Snezana Mirascieva, PhD
Prof. Snezana Jovanova Mitkovska, PhD
Prof. Emilija Petrova Gorgeva, PhD
Prof. Stevan Aleksoski, PhD
Prof. Blaze Kitanov, PhD
Prof. Nikola Smilkov, PhD
Prof. Violeta Nikolovska, PhD
Docent Trajce Stojanov, PhD
Docent Despina Sivevska, PhD
Docent Irena Kitanova, PhD
Docent Daniela Koceva, PhD

Managing editor

Prof Snezana Stavreva
Veselinovska, Ph.D

Editor in chief

Docent Verica Josimovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Snezana Kirova
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov

ISSN 1409-9187

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Address of the editorial office
Goce Delcev University – Štip
Faculty of philology
Krstе Misirkov 10-A
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Снежана СТАВРЕВА-ВЕСЕЛИНОВСКА

Еколошкото образование и воспитание во функција на одржливиот развој
од агол на социјалната екологија 5

Снежана СТАВРЕВА-ВЕСЕЛИНОВСКА, Соња ПЕТРОВСКА

Поттикнување на мисловните активности и креативноста на учениците
во процесот на активното вклучување на учениците во
наставата по природни науки 17

Емилија ПЕТРОВА-ЃОРЃЕВА, Ирена КИТАНОВА

Фактори кои влијаат на појавата на асоцијално однесување кај младите 33

Снежана МИРАСЧИЕВА

Наставата како биполарен / интеракциски процес 41

Даниела КОЦЕВА

Културата, културните разлики и предрасуди 49

Снежана ЈОВАНОВА-МИТКОВСКА

Логичко-мисловни операции неопходни за формирање на
почетните математички поими 59

Стојко СТОЈКОВ

Македонското малцинство во Бугарија од признавање кон негирање 1948 – 1989 . 67

Верица ЈОСИМОВСКА

Конспиративно стационарно згрижување и лекување на територијата
на Македонија во периодот 1941-1944 87

Ленче НАСЕВ

Пристапи кон совладување на музичката писменост 99

Јованка ДЕНКОВА

Анималистичкиот роман „Дивиот пес“ од Видое Подгорец 105

Оливер ЦАЦКОВ

Зградата на Ректоратот во Штип, објект што ги поврзува минатото,
сегашноста и иднината 115

Маја ŽМУКИЌ

Bitnost odgojnih zadataka u nastavi likovne culture 119

Маја ŽМУКИЌ

Metodička organizacija i važnost uskladenosti nastavne jedinice,
likovne oblasti, likovne tehnike, likovnog problema i motiva..... 129

Лидија ГИГОВА

Менаџерските и лидерските функции на наставникот во основно училиште
како фактори за унапредување на развојот на педагошката пракса 139

Блаже КИТАНОВ, Ирена КИТАНОВА

Писмата на Антоан де Сент Егзипери до мајка му 151

**ЗГРАДАТА НА РЕКТОРАТОТ ВО ШТИП,
ОБЈЕКТ ШТО ГИ ПОВРЗУВА МИНАТОТО, СЕГАШНОСТА И
ИДНИНАТА**

Оливер Цацков¹

Апстракт: Зградата на Ректоратот отсекогаш претставувала не само јадро околу кое се случувале многу значајни настани, туку и зграда во која поминала плејада истакнати македонски личности. Богатата историја на ова прво училиште, па касарна, болница и повторно училиште ја заокружи денешната нејзина улога на Ректорат на Универзитетот „Гоце Делчев“. Во текстот е поместена хронологијата на најзначајните моменти од постоњето на ова здание.

Клучни зборови: *историја, училиште, зграда.*

**THE RECTORAT IN STIP, BUILDING THAT CONNECTING THE
PAST, PRESENT AND THE FUTURE**

Oliver Cackov²

Abstract: Building Rectorat always preached not only the nucleus around which many important events occurred , but also of building that passed and a number of prominent Macedonian people. The rich history of this first school, barracks, hospital and school again today rounded out its role of rector of the University “Goce Delchev”. The text has been moved to the chronology of the most significant moments of festing of this building.

Key words: *history, building, school.*

Вовед

Во првата половина на 19 век Штип бил познат како трговски и занаетчиски град со богато развиена инфраструктура. Потребите за богат просветно-културен живот во Штип и Штипско резултирал од стопанскиот подем на градот и материјалната зајакнатост на штипските трговци и занаетчии. Во оваа време како силен фактор, особено се оформило и штипското Ново Село и не случајно оваа место станало центар на сите просветно-образовни и духовни настани.

Јадрото од многубројните архитектонски зданија во Ново Село го сочинуваат Црквата „Успение на Св. Богородица“ и објектот на училиштето. Појавата на овој училиштен објект не е случаен. Тоа е природна последица на објективните услови создадени со општествено-економскиот развиток и стопанскиот напредок на градот Штип за повисоко образование. Историјата на овој објект претставува потврда за неговата образовна и културна традиција,

¹ Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

² Faculty of Educational Sciences, University “Goce Delchev”, Stip

со настани и личности кои ќе ја обележат најсветлата страница од неговото постоење. Темелите на оваа зграда биле поставени во 70-тите години од 19 век, а првата учебна година во него започнала во 1882 година. Особено значење на овој објект му дава не само образовниот карактер, туку и духовноста што произлегува од непосредната близина на црковниот храм. Објектот е дел од богатото минато поврзано со образованието и воспитанието во последните 130 години во овој дел на Македонија. Всушност, тоа е јадрото околу кој се собирале најнапредните умови во бурните времиња од македонскиот народ во 19 и 20 век. Во оваа училиште учителствувале најславните имиња на македонското револуционерно движење: Гоце Делчев, Даме Груев, Петар Поп Арсов, Тодор Лазаров, Мише Развигоров, Димитар Мирасчиев и други. Во почетокот на ноември 1894 година Гоце Делчев ја започнал работата во оваа училишна зграда. Како учител и револуционер позивот го сфатил мошне одговорно, посветувајќи се целосно на просветно-педагошката и образовната работа со учениците. Резултатите кои ги постигнал со нив во педагошката работа ќе бидат не само со дидактички вредности, туку и потврден придонес во ризниците на нашето педагошко културно богатство. Нашиот учител Делчев останал запаметен како човек кој се борел за културен натпревар меѓу народите.

Во оваа зграда се одвивале широки активности и културно-просветна работа на децата, но и со отворањето на неделното училиште во кое се одвивала писменоста им се овозможило описменување на возрасните и се одржувале популарни предавања со револуционерна содржина со цел да се разбуди слободарскиот дух на штипјани. Постојат индиции дека токму во оваа зграда во 1885 година е одржана првата театарска претстава во градот. Каков карактер образованието во Штип ќе има понатаму најконцизно има кажано проф. д-р Александар Апостолов, кој пишува: „Со проширувањето на јурисдикцијата на Егзархијата во Штип образованието ќе се одвива во духот на нејзината пропаганда“.³ „Економските и политичките промени што се случувале во времето од 1912 до 1918 година не дозволувале да се развие една континуирана воспитна и образовна дејност. До 1912 година во него имало 151 ученик и 100 ученички со вкупно 7 учители“⁴. За време на Балканските војни зградата била и болница. Во вакви услови речиси било невозможно да се развие каква било училишна активност. Бројот на училиштата бил сведен на минимум, затоа што многу од нив биле ставени за потребите на војската и биле адаптирани во касарни во кои се сместувале војниците. Објектот и во Првата светска војна била користен за потребите на војската.

Помеѓу двете светски војни било основно училиште во кое се школувале ученици од прво до четврто одделение. Оваа училишна зграда во континуитет, во

³ Апостолов, А. Штипската гимназија помеѓу двете светски војни 1920-1941, со посебен осврт врз последните три генерации матуранти (ракопис).

⁴ Цацков, О. (2013) Штип 1900-1912 година. Штип: ОРОРМ.

војна и мир, постоела до 1941 година. Пред почетокот на Втората светска војна објектот бил опожарен и речиси целосно уништен. Останале само темелите и нешто од ѕидовите. Со доаѓањето на бугарската администрација во Штип и големата потреба од училишна зграда, истата била доизградена и оспособена во малку поизменет вид од претходната. Уписот на учениците во Штип и Штипско бил извршен во септември 1941 година. Основните народни училишта „за време на окупацијата биле распределни во четири пункта, во зависност од бројот на формираните општини во Штип и Штипско и тоа: платежен пункт во Штип за основните училишта 'Св. Архангел Михаил' и 'Св. Кирил и Методиј' во Штип со четворица учители и 'Св.Богородица' со исто така четворица учители“.⁵

Од поновата историја на македонскиот народ би ја издвоиле работата на учителската школа од 1946 до 1949 година во Ново Село, Штипско. Во оваа школа учениците биле веќе зрели и свесни за својот животен пат и се определиле да станат учители. Тие се најучените и најпочитуваните луѓе во средината од каде што потекнуваат и каде што ќе работат. Во овој објект се „образовале и оспособувале, што заслужи почит и признание и кај своите ученици, кај просветно-културните институции и кај целокупната македонска општествена јавност. Затоа нејзиното спомнување предизвикуваше чувство на гордост што постоела таа школа. И, затоа ја спомнуваат како штипската „Сорбона“, како што нејзините ученици фигуративно ја нарекуваат“.⁶ Подоцна во овој објект била сместена и штипската гимназија. Треба да се каже и тоа дека професорите на гимназијата се чувствувале среќни затоа што реално имале можност да работат во истата зграда каде што работеле и македонските револуционери. Истакнувале дека тоа им дало дополнителна волја да работат со поголемо задоволство. Гимназијата со своите професори и матуранти се вгради во развојот и перспективата во Република Македонија.

Во последно време беше училишна зграда во состав на Основното училиште „Ванчо Прке“. Низ клупите на ова училиште поминале многубројни учители и ученици, славни имиња на нашата револуционерна историја, од културно-просветен и духовен живот. Изгледот на зградата се вклопува во целокупниот амбиент на нејзиното опкружување: новоселската архитектура, реката Брегалница, многубројните цркви и Исарот.

Со формирањето на Универзитетот „Гоце Делчев“ објектот ќе добие нов и препознатлив лик. Во зградата е сместен Ректоратот на Универзитетот. Во вистинско време и на вистинско место. Со оваа идеја на Универзитетот, на Штип му се враќа приматот на образовен центар. Денес Штип е универзитетски град во кој својата иднина ја препознаваат студентите не само на Балканот, туку

⁵ Донеv, Т. (1997) Развивокот на школството и просветата во Штип и Штипско. Штип: Друштво за наука и уметност - Штип.

⁶ Николовски, А. (1999) Придонесот на учителската школа „Гоце Делчев“ - Штип во просветата и образованието и културата на Република Македонија. Штип: ДПР, 24 мај“ - Скопје.

и пошироко. Ова во суштина значи реализирање на мислата со неодминливо значење дека светот треба да биде поле за културен натпревар помеѓу народите. Со Ректоратот побогати сме за едно монументално здание кое го поврзува минатото со сегашноста и иднината на нашето живеење.

Користена литература

- [1] Нетков, В. (1998). Штипско Ново Село и неговата архитектура: Зборник VIII ЗЗСК и Народен музеј - Штип.
- [2] Донеv, Т. (1997). Развикоот на школството и просветата во Штип и Штипско. Штип: Друштво за наука и уметност, Штип.
- [3] Николовски, А. (1999). Придонесот на учителската школа „Гоце Делчев“- Штип во просветата и образованието и културата на Република Македонија. Штип:ДПР „24 мај“ Скопје.
- [4] Апостолов, А. Штипската гимназија помеѓу двете светски војни 1920-1941, со посебен осврт врз последните три генерации матуранти (ракопис).
- [5] Цацков, О. (2013). Штип 1900-1912 година. Штип: ОРОРМ